

ΓΡΑΠΤΕΣ ΠΡΟΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΙΟΥΝΙΟΥ 2009

ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΤΑΞΗ: Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: 21 Μαΐου 2009

ΩΡΑ: 7:45- 10:15

Το εξεταστικό δοκίμιο αποτελείται από 5 σελίδες και 4 μέρη.

Σημείωση: Στην αξιολόγηση θα ληφθούν υπόψη η ορθογραφία, η καλή και σαφής διατύπωση, η ευανάγνωστη γραφή και η όλη εμφάνιση του γραπτού.
Να απαντήσετε σε όλα τα ερωτήματα.

ΜΕΡΟΣ Α΄: ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ (20 μον.)

Να διαβάσετε το πιο κάτω κείμενο και να απαντήσετε στις ερωτήσεις που ακολουθούν:

Τι να κάνουμε;

Πρέπει να σταματήσουμε να έχουμε αυταπάτες για την τηλεόραση και ν' αρχίσουμε, πια, να δρούμε με βάση τις γνώσεις που έχουμε. Μερικοί γονείς θα μπορούσαν να περιορίσουν στα παιδιά τους το χρόνο που περνούν μπροστά στη μικρή οθόνη. Θα ήταν αρκετό να χρησιμοποιήσουν το επιχείρημα που επικαλούνται, όταν τα παιδιά αρνιούνται να φάνε οτιδήποτε άλλο εκτός από κορν φλέικ: η διατροφή αυτή είναι κακή για την υγεία οι ζημιές που προκαλεί η τηλεόραση είναι πολλές είναι τόσο σε προσωπικό και κοινωνικό επίπεδο, όσο και σε σωματικό και διανοητικό. Δεν έχουν, όμως, όλοι οι γονείς τη διάθεση να πουν κάτι τέτοιο στην πραγματικότητα, δεν έχουν πειστεί για τις επιβλαβείς συνέπειες της τηλεόρασης.

Όσοι, όμως, έχουν πειστεί πρέπει να μιλούν με τα παιδιά τους για τις εκπομπές που βλέπουν, να σχολιάζουν μαζί τους αυτό που τους φαίνεται λανθασμένο και απατηλό. Μία τέτοια διαδικασία θα μπορούσε να ήταν χρήσιμη, αν και οι περισσότερες έρευνες δείχνουν ότι γονείς και παιδιά σπάνια βλέπουν μαζί τηλεόραση. Λίγες μόνο οικογένειες, τα βράδια, επιλέγουν ποιες εκπομπές θα δουν. Οι συνειδητοποιημένοι γονείς θα μιλήσουν με τα παιδιά τους για τις εκπομπές που αυτά βλέπουν τ' απογεύματα, το Σάββατο ή την Κυριακή. Αυτό θα επιτρέψει στα παιδιά να δουν μ' ένα πιο κριτικό βλέμμα την τηλεόραση και τις πληροφορίες που δίνει. [...]

Το σχολείο πρέπει να μαθαίνει στα παιδιά να χειρίζονται την τηλεόραση, είτε πρόκειται για εκπομπές είτε για διαφημίσεις. Επίσης, πρέπει να εξηγεί στα παιδιά πώς να τη χρησιμοποιούν, να τα ενημερώνει πότε ακριβώς δεν προσφέρει τίποτα. Αν τα παιδιά καταλάβουν ότι η απόκτηση υλικών αγαθών δεν είναι ο υπέρτατος στόχος στη ζωή και ότι οι αξίες που εκθειάζονται από τις τηλεοπτικές εκπομπές και τις διαφημίσεις έρχονται σε αντίθεση με όσα μαθαίνουν στο σχολείο, θα είναι ήδη μια νίκη. Αντί να φέρεται σαν να μην υπήρχε τηλεόραση, το σχολείο θα πρέπει να προτείνει στα παιδιά να συζητούν τις εκπομπές και τις ιδέες, καλές ή κακές, που τους παρουσιάζει η τηλεόραση. Είναι αναγκαίο να εφαρμοστούν παιδαγωγικά προγράμματα που θα αποσκοπούν στο να κάνουν τα παιδιά τηλεθεατές με κριτικό πνεύμα, σε όσο το δυνατό πιο μικρή ηλικία. Χρειάζεται να δίνεται στα παιδιά η δυνατότητα να χρησιμοποιούν βιντεοκάμερες, για να φτιάχνουν μικρές ιστορίες και διαφημίσεις με αυτόν τον τρόπο θα συνειδητοποιήσουν ότι μπορεί κανείς εύκολα να παραμορφώσει την πραγματικότητα με την κάμερα.

Karl Popper – John Condry,
Τηλεόραση κίνδυνος για τη δημοκρατία. Εκδ. «Νέα Σύνορα»

Ερωτήσεις

A.1 Να αποδώσετε περιληπτικά το περιεχόμενο του κειμένου σε 100-120 λέξεις.
(Mov. 8)

A.2 Με ποιο επιχείρημα υποστηρίζει ο συγγραφέας, στη δεύτερη παράγραφο, την πρότασή του, ότι θα ήταν χρήσιμο να μιλούν οι γονείς με τα παιδιά τους για τις εκπομπές που αυτά βλέπουν;
(Mov. 6)

A.3 Να εντοπίσετε και να καταγράψετε τα δομικά στοιχεία της δεύτερης παραγράφου.
(Mov. 6)

ΜΕΡΟΣ Β΄: ΓΛΩΣΣΑ (10 μον.)

B.1 Να γράψετε ένα συνώνυμο για κάθε μια από τις πιο κάτω λέξεις:
α. αυταπάτη
β. παραμορφώνω
(Mov. 4)

B.2 Να γράψετε ένα αντίθετο για κάθε μια από τις πιο κάτω λέξεις:
α. αναγκαίο
β. απατηλό
(Mov. 4)

B.3 Να γράψετε δύο προτάσεις, μια για κάθε λέξη, έτσι ώστε να δείχνουν το νόημά τους:

επιχείρημα

αποσκοπώ

(Mov. 2)

ΜΕΡΟΣ Γ΄: ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟΥ ΛΟΓΟΥ (40 μον.)

«... οι ζημιές που προκαλεί η τηλεόραση είναι πολλές είναι τόσο σε προσωπικό και κοινωνικό επίπεδο, όσο και σε σωματικό και διανοητικό».

Σε γραπτή εισήγησή σου στην τάξη με θέμα την τηλεόραση, να παρουσιάσεις τις επιπτώσεις που αυτή, σύμφωνα με το απόσπασμα του κειμένου, προκαλεί και να εξηγήσεις πώς η τηλεόραση προκαλεί αυτές τις επιπτώσεις. Για τη διασαφήνιση και την τεκμηρίωση των απόψεών σου να χρησιμοποιήσεις και παραδείγματα. Επιπλέον, να αναφέρεις και μερικούς τρόπους, που πιστεύεις ότι αν εφαρμοστούν, θα περιορίσουν το φαινόμενο αυτό. Η έκταση της εισήγησης να είναι 350-400 λέξεις.

ΜΕΡΟΣ Δ΄: ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ – ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟ (30 μον.)

1. Λογοτεχνία (22 μον.)

Οδυσσέα Ελύτη, *Η τρελή ροδιά*

Πρωινό ερωτηματικό
κέφι a plaine haleine

Σ' αυτές τις κατάσπρες αυλές όπου φυσά ο νοτιάς
Σφυρίζοντας σε θολωτές καμάρες, πέστε μου είναι η τρελή ροδιά
Που σκιρτάει στο φως σκορπίζοντας το καρποφόρο γέλιο της
Με ανέμους πείσματα και ψιθυρίσματα, πέστε μου είναι η τρελή ροδιά
Που σπαρταράει με φυλλωσιές νιογέννητες τον όρθρο
Ανοίγοντας όλα τα χρώματα ψηλά με ρίγος θριάμβου;

Δ.1 α) Τι συμβολίζει η τρελή ροδιά στο ποίημα και ποια τεχνοτροπία χρησιμοποιεί ο ποιητής;

Δ.2 β) Πού επενεργεί η τρελή ροδιά στην πρώτη στροφή και πώς;

(Mov. 8)

Γιώργου Θεοτοκά, *Θέλω γράμματα*

Σαν ο Δαμιανός τελείωσε την Τρίτη του ελληνικού, ο γέρο- Φραντζής είπε αρκετά γράμματα είχε μάθει και ήτανε καιρός να πιάσει δουλειά..... Ρουφούσε αχόρταστα ό,τι έντυπο του έπεφτε στα χέρια, λαϊκά αναγνώσματα, εφημερίδες, εκκλησιαστικά βιβλία. Το ασχημάτιστο και ερεθισμένο πνεύμα του δεν μπορούσε να σταματήσει πουθενά, γλιστρούσε απάνω απ' όλα αυτά τα απλοϊκά διαβάσματα προς όλες τις μεριές, προμάντευε θολά και λαχταρούσε κάποιες ανώτερες περιοχές μάθησης.....
- Θέλω γράμματα! Θέλω γράμματα!

Ο Παπασίδερος τόλμησε κάποτε να ανακατωθεί.

- Το παιδί αγαπά τα γράμματα, είπε. Πρέπει να σπουδάσει είναι θέλημα Θεού....

Δ.3 Τα τρία πρόσωπα που βλέπουμε στο απόσπασμα έχουν άποψη σχετικά με το μέλλον του παιδιού; Ποια είναι η θέση του καθ' ενός και πως την δικαιολογεί;
(Μον. 6)

Στρατή Μυριβήλη, *Η μυστική παπαρούνα* -
Γιώργου Σεφέρη, *Ελένη*

[...] Ήταν ένα λουλούδι εκεί! Συλλογίσου. Ένα λουλούδι είχε φυτρώσει εκεί μέσα στους σαπρακιασμένους γεώσακους. Και μου φανερώθηκε έτσι ξαφνικά τούτη τη νύχτα που ναι γιομάτη θάματα..... Από μέσα μου αναβρύζουν δάκρυα απολυτρωτικά. Στέκομαι έτσι πολλήν ώρα, με το κεφάλι όλο χώματα, ακουμπισμένο στα σάπια σακιά. Με δύο δάχτυλα λαφριά, προσεχτικά, αγγίζω την παπαρούνα. Ξαφνικά με γεμίζει μια έγνοια, μια ζωνή ανησυχία πως κάτι μπορεί να πάθει τούτο το λουλούδι, που μ' αυτό μου αποκαλύφθηκε απόψε ο Θεός.

[...] Αηδόνι αηδόνι αηδόνι,
τ' είναι θεός; Τι μη θεός; Και τι τ' ανάμεσό τους;

«Τ' αηδόνια δε σ' αφήνουνε να κοιμηθείς στις Πλάτρες.»

Δακρυσμένο πουλί,
στην Κύπρο τη θαλασσοφίλητη
που έταξαν για να μου θυμίζει την πατρίδα,
άραξα μοναχός μ' αυτό το παραμύθι,
αν είναι αλήθεια πως αυτό είναι παραμύθι,
αν είναι αλήθεια πως οι άνθρωποι δε θα ξαναπιάνουν
τον παλιό δόλο των θεών...

Δ.4 Στα παραπάνω αποσπάσματα οι συγγραφείς κάνουν αναφορά στη θεϊκή δύναμη. Εξηγήστε πώς αντιλαμβάνονται τη δύναμη αυτή ο καθ' ένας στο δικό του έργο.

(Μον. 6)

Λουκή Ακρίτα, Νέος με καλές συστάσεις

[...] Ξαναφέρνω στο μυαλό μου το μαντίλι του πατέρα μου, το κλάμα της μητέρας μου κι αναλογίζομαι πως αυτή κι όλες τη στιγμή η αδερφούλα μου θα αναρωτιέται:

- Τι να κάνει τάχατες; Βρήκε δουλειά;

Ωστόσο δεν μπορώ να κοιμηθώ. Από τα καμιόνια ή από τις θύμησες; Και τα δύο βαριά, πολύ βαριά σαν ατμομηχανές που κυλάνε στις σιδηρογραμμές αγκομαχώντας...

Αλήθεια, θα χρειαστεί πολύς καιρός να μάθω να κοιμάμαι.

Δ.5 Τι κρύβουν τα λόγια του ήρωα: «Αλήθεια, θα χρειαστεί πολύς καιρός να μάθω να κοιμάμαι»;

(Μον. 2)

2. Λογοτεχνικό βιβλίο: Ου. Σαίξπηρ, Οθέλλος (8 μον.)

Δ.6 Λαμβάνοντας υπόψη το χαρακτήρα και τη δράση της Δυσδαιμόνας και του Ιάγου, να τους σχολιάσετε αναφέροντας σε 10- 12 γραμμές κυρίως τις διαφορές τους.

(Μον. 8)

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

Ο Διευθυντής

Αντρέας Καρακάννας